HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

6 octombrie 2011 *

În cauza C-381/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Unabhängiger Verwaltungssenat Wien (Austria), prin decizia din 22 iulie 2010, primită de Curte la 29 iulie 2010, în procedura

Astrid Preissl KEG

împotriva

Landeshauptmann von Wien,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul K. Schiemann, președinte de cameră, doamna A. Prechal (raportor) și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: domnul J. Mazák,
grefier: domnul A. Calot Escobar,

* Limba de procedură: germana.

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru guvernul ceh, de domnii M. Smolek și J. Vláčil, în calitate de agenți;

— pentru Irlanda, de domnul D. O'Hagan, în calitate de agent;

— pentru Comisia Europeană, de domnul B. Schima și de doamna A Marcoulli, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea punctului 4 din capitolul I din anexa II la Regulamentul (CE) nr. 852/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind igiena produselor alimentare (JO L 139, p. 1, rectificare în JO L 226, p. 3, Ediție specială, 13/vol. 44, p. 173, denumit în continuare „regulamentul").

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Astrid Preissl KEG, pe de o parte, și Landeshauptmann von Wien (guvernatorul landului Viena), pe de altă parte, în legătură cu o decizie privind instalarea unei chiuvete în toaleta personalului din localul gestionat de reclamanta din acțiunea principală, în care se comercializează produse alimentare.

Cadrul juridic

Reglementarea Uniunii

3 Considerentul (7) al regulamentului prevede:

„Principalul obiectiv al noilor norme generale și speciale de igienă este asigurarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorului din punctul de vedere al siguranței alimentare."

4 Articolul 1 din regulament, intitulat „Domeniul de aplicare", prevede la alineatul (1):

„Prezentul regulament stabilește norme generale pentru operatorii din sectorul alimentar privind igiena produselor alimentare, ținând seama, în special, de următoarele principii:

(a) responsabilitatea principală pentru siguranța alimentară revine operatorului din sectorul alimentar;

[...]

(d) aplicarea generală a procedurilor bazate pe principiile HACCP [principiile analizei riscurilor și a punctelor critice de control] împreună cu utilizarea unor bune practici de igienă trebuie să întărească responsabilitatea operatorului din sectorul alimentar;

[...]"

5 Potrivit articolului 2 alineatul (3) din regulament:

„În anexele la prezentul regulament, termenii și expresiile «dacă este necesar», «după caz», «adecvat» și «suficient» înseamnă dacă este necesar, după caz, adecvat sau suficient pentru a realiza obiectivele prezentului regulament."

6 Articolul 4 din regulament, intitulat „Cerințe sanitare generale și speciale", prevede la alineatul (2):

„Operatorii din sectorul alimentar care desfășoară activități de producție, prelucrare și distribuție a produselor alimentare ulterioare etapelor vizate de alineatul (1) respectă cerințele sanitare generale prevăzute de anexa II [...]"

7 Articolul 5 din regulament, intitulat „Analiza riscurilor și a punctelor critice de control", prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) Operatorii din sectorul alimentar elaborează, aplică și utilizează în permanență o procedură sau mai multe proceduri bazate pe principiile HACCP.

(2) Principiile HACCP menționate în alineatul (1) constau din următoarele:

(a) identificarea oricăror riscuri care trebuie prevenite, eliminate sau reduse la un nivel acceptabil;

[...]"

8 În anexa II la regulament, intitulată „Cerințe sanitare generale aplicabile tuturor operatorilor din sectorul alimentar (cu excepția cazurilor în care se aplică anexa I)", capitolul I din aceasta, intitulat „Cerințe sanitare aplicabile incintelor utilizate pentru produsele alimentare (altele decât cele specificate la capitolul III)", cuprinde un punct 4, care prevede:

„Trebuie să existe un număr suficient de chiuvete, amplasate în mod corespunzător și destinate spălatului pe mâini. Aceste chiuvete trebuie să dispună atât de apă curentă rece și caldă, cât și de materiale pentru spălatul și uscatul igienic al mâinilor. Când este cazul, dispozitivele de spălat pentru produsele alimentare trebuie să fie separate de cele destinate spălatului pe mâini."

Reglementarea națională

9 Reiese din decizia de trimitere că, potrivit articolului 39 alineatul (1) punctul 13 din Legea privind siguranța produselor alimentare și protecția consumatorilor (Lebensmittelsicherheits- und Verbraucherschutzgesetz, BGBl. I, 13/2006), atunci când se constată încălcări ale prevederilor legale aplicabile produselor alimentare, Landeshauptmann adoptă măsurile necesare, în funcție de natura încălcării și ținând seama de principiul proporționalității, în scopul de a remedia o deficiență sau de a reduce un risc, stabilind totodată, după caz, un termen adecvat, precum și cerințele sau condițiile obligatorii. Aceste măsuri pot privi, printre altele, efectuarea unor ameliorări arhitecturale, tehnice și în ceea ce privește instalațiile. Operatorul suportă cheltuielile aferente acestor măsuri.

10 Potrivit articolului 90 alineatul (3) punctul 1 din legea menționată, orice persoană care încalcă articolele 96 și 97 din această lege săvârșește o contravenție care este sancționată de autoritatea administrativă districtuală cu o amendă de maximum 20 000 de euro, dar care poate să atingă maximum 40 000 de euro în caz de recidivă, și, în caz de neplată a amenzii, cu o pedeapsă alternativă privativă de libertate de maximum șase săptămâni.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

11 Prin decizia din 10 martie 2010, Landeshauptmann von Wien a obligat reclamanta din acțiunea principală să instaleze în toaleta personalului localului gestionat de aceasta o chiuvetă care să dispună de apă curentă caldă și rece, de un dispersor de săpun și de un distribuitor de hârtie pentru uscatul igienic al mâinilor. În plus, în decizia menționată se prevedea că robinetele nu trebuiau să poată fi acționate cu mâna.

12 Fiind sesizată cu o acțiune împotriva acestei decizii, instanța de trimitere a respins interpretarea autorităților austriece potrivit căreia numai o chiuvetă instalată în toaletă ar fi o chiuvetă în sensul punctului 4 din capitolul I din anexa II la regulament. Potrivit instanței de trimitere, o astfel de condiție suplimentară nu figurează în textul acestuia.

13 Instanța menționată precizează însă că această apreciere nu este suficientă, în această cauză, pentru a-i permite să statueze asupra întregului litigiu cu care este sesizată, din moment ce, în calitate de instanță de reformare, îi revine, în plus, sarcina să verifice ea însăși dacă instalațiile în discuție în acțiunea principală respectă cerințele punctului 4 menționat anterior.

14 În această privință, instanța de trimitere constată că, în localul menționat, un bar în care practic nu se servesc mâncăruri, cu excepția pâinii prăjite, există o chiuvetă dotată cu apă caldă curentă, care poate fi folosită în orice moment pentru spălatul mâinilor, dar care servește de asemenea la spălatul veselei. Instanța de trimitere se întreabă dacă această chiuvetă respectă cerințele care decurg din punctul 4 din capitolul I din anexa II la regulament.

15 Instanța de trimitere precizează că, dat fiind că în localul gestionat de reclamanta din acțiunea principală practic nu se prepară produse alimentare proaspete, trebuie prezumat că cerința prevăzută la ultima teză a punctului 4 menționat nu se aplică într-o astfel de situație.

16 Cu toate acestea, instanța de trimitere se întreabă dacă termenul „chiuvetă" în sensul punctului 4 din capitolul I din anexa II la regulament se referă la orice instalație care este racordată la apa caldă sau dacă, ținând cont de versiunea în limba germană a aceluiași punct 4, în care figurează termenul „Handwaschbecken", această dispoziție impune ca chiuveta să fie destinată exclusiv spălării mâinilor. În plus, instanța de trimitere se întreabă dacă punctul menționat permite cerința ca o chiuvetă și un dispozitiv pentru uscatul mâinilor să funcționeze fără să fie atinse cu mâna.

17 Considerând că soluționarea litigiului cu care este sesizată impune interpretarea punctul 4 menționat anterior, Unabhängiger Verwaltungssenat Wien a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Cerința cuprinsă la punctul 4 din capitolul I din anexa II la [regulament], potrivit căreia «[t]rebuie să existe un număr suficient de chiuvete [care] trebuie să dispună de apă curentă rece și caldă», trebuie interpretată în sensul că prin noțiunea «Handwaschbecken», utilizată în versiunea în limba germană, trebuie înțeleasă orice instalație pentru spălarea mâinilor (care dispune de apă caldă curentă) sau numai o chiuvetă care este destinată exclusiv spălării mâinilor?

2) Potrivit căror criterii trebuie să se stabilească dacă este respectată cerința standardizată de igienă cuprinsă la punctul 4 din capitolul I din anexa II la [regulament], astfel cum este aceasta exprimată prin termenii «trebuie să existe și materiale pentru spălatul și uscatul igienic al mâinilor»? Este posibil ca această dispoziție din anexă să fie interpretată în special în sensul că un aparat pentru uscatul mâinilor sau un robinet se conformează cerințelor de igienă [prevăzute de această dispoziție] numai atunci când poate fi folosit fără a fi nevoie să fie atins cu mâna?”

Cu privire la întrebările preliminare

18 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă punctul 4 din capitolul I din anexa II la regulament trebuie interpretat în sensul că această dispoziție implică faptul că o chiuvetă în sensul acesteia trebuie să fie destinată exclusiv spălării mâinilor și că robinetul, precum și materialele pentru uscatul mâinilor trebuie să poată fi utilizate fără a fi nevoie să fie atinse cu mâna.

19 În această privință, trebuie subliniat că punctul 4 menționat anterior instituie o normă generală de igienă căreia operatorii din sectorul alimentar, la care face referire articolul 4 alineatul (2) din regulament, sunt obligați să i se conformeze în temeiul acestei dispoziții.

20 Același punct 4 coroborat cu articolul 4 alineatul (2) din regulament obligă operatorii menționați să respecte cerințele referitoare la existența și la echiparea chiuvetelor în localurile acestora.

21 În această privință trebuie constatat, în primul rând, că textul punctului 4 din capitolul I din anexa II la regulament nu permite, în sine, să se concluzioneze că, în temeiul acestei dispoziții, o chiuvetă în sensul acesteia trebuie să fie destinată exclusiv spălării mâinilor și că robinetul, precum și materialele pentru uscatul mâinilor trebuie să poată fi utilizate fără a fi nevoie să fie atinse cu mâna.

22 Pe de o parte, ultima teză a punctului 4 menționat prevede: „[c]ând este cazul, dispozitivele de spălat pentru produsele alimentare trebuie să fie separate de cele destinate spălatului pe mâini". Or, astfel cum în mod întemeiat subliniază guvernul ceh și Comisia Europeană, această teză nu are sens decât dacă, *a priori*, chiuvetele vizate de dispoziția menționată nu sunt destinate exclusiv spălării mâinilor, ci pot servi de asemenea la spălarea produselor alimentare.

23 În fond, astfel cum rezultă din definiția cuprinsă în articolul 2 alineatul (3) din regulament, termenii „dacă este necesar" înseamnă „dacă este necesar pentru a realiza obiectivele prezentului regulament" și, după cum a subliniat în special Irlanda, nu pot fi înțeleși, așadar, în sensul că este totdeauna necesar să se dispună de un dispozitiv care să servească exclusiv la spălarea mâinilor atunci când există un dispozitiv pentru spălarea produselor alimentare.

24 Rezultă că termenul „Handwaschbecken”, utilizat în versiunea în limba germană a textului punctului 4 menționat anterior, la care se referă instanța de trimitere în prima întrebare, termen care, spre deosebire de terminologia utilizată în alte versiuni lingvistice ale acestei dispoziții, conține o referință expresă la spălatul mâinilor, nu poate fi interpretat, în contextul punctului menționat, privit în ansamblu, în sensul că desemnează un dispozitiv care trebuie să fie destinat în mod obligatoriu exclusiv spălării mâinilor.

25 Pe de altă parte, astfel cum în mod întemeiat subliniază guvernul ceh și Comisia, textul punctului 4 din capitolul I din anexa II la regulament nu impune ca robinetul și materialele pentru uscatul mâinilor să poată fi utilizate fără a fi nevoie să fie atinse cu mâna. În special, termenul „igienic”, utilizat în dispoziția menționată, nu este de natură să conducă la generalizarea unei cerințe de acest tip făcând abstracție de circumstanțele fiecărui caz în parte.

26 În al doilea rând, în ceea ce privește contextul mai general în care se înscrie același punct 4 și de care trebuie de asemenea să se țină seama în scopul interpretării (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 decembrie 2010, Feltgen și Bacino Charter Company, C-116/10, Rep., p. I-14187, punctul 12 și jurisprudența citată), trebuie avut în vedere articolul 5 din regulament, astfel cum în mod întemeiat subliniază guvernul ceh și Comisia.

27 Potrivit alineatului (1) al articolului 5 menționat anterior, operatorii din sectorul alimentar au obligația să elaboreze, să aplice și să utilizeze în permanență una sau mai multe proceduri bazate pe principiile HACCP. Printre aceste principii figurează cel prevăzut la articolul 5 alineatul (2) litera (a) din regulament, care impune identificarea oricăror riscuri care trebuie prevenite, eliminate sau reduse la un nivel acceptabil.

28 Astfel cum rezultă în special din articolul 1 alineatul (1) literele (a) și (d) din regulament, obligația prevăzută la articolul 5 alineatul (1) din acesta exprimă obiectivul legiuitorului Uniunii de a atribui responsabilitatea principală pentru siguranța alimentară operatorilor din sectorul alimentar.

29 În această privință, trebuie subliniat că, desigur, după caz, pot fi impuse cerințe suplimentare față de cele care rezultă în mod expres din cuprinsul punctului 4 din capitolul I din anexa II la regulament, în scopul de a se atinge obiectivul principal urmărit de legiuitor prin adoptarea regulamentului și care constă, după cum reiese din considerentul (7) al acestuia, în „asigurarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorului din punctul de vedere al siguranței alimentare".

30 Cu toate acestea, ținând cont de obiectivul urmărit de legiuitor prin inserarea articolului 5 în regulament, astfel cum a fost amintit la punctul 28 din prezenta hotărâre, trebuie să se considere că asemenea cerințe suplimentare rezultă, după caz, din punerea în aplicare a acestui articol într-o anumită situație, ținând cont mai degrabă de circumstanțele speciale ale situației respective decât de punctul 4 din capitolul I din anexa II la regulament, în mod general și făcând abstracție de circumstanțele menționate.

31 Prin urmare, trebuie să se răspundă la întrebările formulate că punctul 4 din capitolul I din anexa II la regulament trebuie interpretat în sensul că această dispoziție nu implică faptul că o chiuvetă în sensul acesteia trebuie să fie destinată exclusiv spălării mâinilor și nici că robinetul și materialele pentru uscatul mâinilor trebuie să poată fi utilizate fără a fi necesar să fie atinse cu mâna.

Cu privire la cheltuielile de judecată

32 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

Punctul 4 din capitolul I din anexa II la Regulamentul (CE) nr. 852/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind igiena produselor alimentare trebuie interpretat în sensul că această dispoziție nu implică faptul că o chiuvetă în sensul acesteia trebuie să fie destinată exclusiv spălării mâinilor și nici că robinetul și materialele pentru uscatul mâinilor trebuie să poată fi utilizate fără a fi necesar să fie atinse cu mâna.

Semnături